

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Potoczna narracja w dialogu

Author: Jacek Warchala

Citation style: Warchala Jacek. (1993). Potoczna narracja w dialogu. W: A. Wilkoń, J. Warchala (red.), "Z problemów współczesnego języka polskiego" (S. 22-32). Katowice : Uniwersytet Śląski

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

JACEK WARCHAŁA

Potoczna narracja w dialogu

Co należy rozumieć pod pojęciem: „narracja potoczna”? Będą to wypowiedzi narracyjne wchodzące w skład dialogu, a zatem realizowane w sytuacjach naturalnych dla potocznego dialogu (rozmowy, pogawędki itd.), określanych przez socjologię mianem interakcji typu *face-to-face* (Bokszanski, 1989: 129—131; Szmatka, 1989: 302; Bokszanski, Piotrowski, Ziolkowski, 1977: 87). Sytuację taką Goffman ujmuje jako „otoczenie wzajemnej kontroli”, co implikuje wzajemną obecność „aktorów” interakcji i wymiennosc ról nadawczo-odbiorczych. Jednocześnie dla uproszczenia nie weźmiemy pod uwagę tzw. aspektu „transakcyjnego” (Bokszanski, 1989: 131) interakcji *face-to-face* gdyż w dalszych rozważaniach nie będzie on tak istotny.

Zgodnie z tym pominiemy te dialogi, które odbywają się w sytuacjach nienaturalnych, a za takie uznamy np. wymaginowany dialog autora i czytelnika czy dziennikarza w TV i widza — w obu wypadkach nie może nastąpić wymiana ról, nie mamy też do czynienia z bezpośrednią obecnością interlokutorów.

Pominiemy także nienaturalne teksty narracyjne realizowane np. przez „zawodowego gawędziarza” — są one zawsze opracowywane, przemyślane konstrukcyjnie, czyli brak im cechy spontaniczności narracji naturalnej.

Przy dokonywaniu w tym miejscu dystynkcji między naturalnością i nienaturalnością, spontanicznością i jej brakiem pomocna może być koncepcja kontaktów społecznych (Lubaś, 1979: 139—147), według której wymienione tu sytuacje dialogowe należałoby zaliczyć do kontaktów typu ogólnego (TV) lub lokalnego (konkurs gawędziarzy). Na-

tomiast interesująca nas narracja spontaniczna, potoczna zrealizowana zostanie w kontakcie indywidualnym (L u b a ś, 1979: 142).

Narracja potoczna spotykana w dialogu wchodzi w jego strukturę i to w dwojakim jej sensie: funkcjonuje zarówno w dialogowej makrostrukturze pojmowanej przez mnie jako kolejne następstwo linii tematycznych, będących aktualizacją potencjalnego pola tematycznego (tzn. zbioru wszystkich możliwych aktualizacji w obrębie danego tematu)¹ — w tym sensie teksty narracyjne są dłuższymi lub krótszymi wypowiedziami powiązаныmi nie metonimicznie, lecz metaforycznie z danym tematem; jak i w dialogowej mikrostrukturze, przez co rozumiem minimalny dialog, tzn. jednostkę zwaną „wymianą”.

Wymiana zakłada obligatoryjnie następstwo minimum dwu elementów: inicjacji i reakcji fakultatywnie także elementu trzeciego — cody), które wyróżniane są na podstawie czynnika: „wiedza o świecie”, przez co rozumiem taką dystrybucję wiedzy między dwoma interlokutorami, że istnieją zidentyfikowane elementy świata (zdarzenia, rzeczy, cechy itd.), o których wie *A* i nie wie *B*; wie *B*, a nie wie *A*; o których wiedzą oboje (odpowiednio: *A-events*, *B-events*, *AB-events*) (L a b o v, 1983; 302).

Jednostka dialogu konstytuuje się wówczas, gdy między *A* i *B* wystąpi sytuacja asymetrii wiedzy — co wydaje się najważniejszym czynnikiem kształtowania wszelkich wypowiedzi, zwłaszcza jednak wypowiedzi dialogowych (najlepszym przykładem może tu być następstwo pytania i odpowiedzi).

Elementy wymiany wchodzi w tę szczególną dialektykę wiedzy w ten sposób, że inicjacja otwiera stan asymetrii, reakcja niweluje stan asymetrii (konstytuuje stan symetrii wiedzy), a fakultatywna coda potwierdza to wyrównanie. Spośród czterech typów reakcji zidentyfikowanych przez mnie w dialogu (por. W a r c h a l a, 1992): uzupełnienia, rozstrzygnięcia, zestawienia, rozwinięcia narracje stanowią typ otatni. Zazwyczaj — ale nie zawsze — wprowadzane są przez inicjacje zawierające metatekstowy sygnał narracji: *opowiedz o...*, *powiedz o...* lub takie same sygnały pojawiają się w obrębie reakcji: *opowiem o...* itd.

Choć głębsze zainteresowanie strukturą narracji sięga czasów Proppa i działalności formalistów rosyjskich, to badania narracji naturalnych, a więc takich, które pojawiają się w codziennych, potocznych rozmowach, są stosunkowo młode (L a b o v, 1972: 354—396; L a b o v, W a l e t z k y, 1967: 12—44). Impulsem stał się tu problem przekładalności ludzkich działań i zachowań na język narracji, umiejętność ujęcia doświadczeń

¹ Pojawiające się tu pojęcia wchodzi w siatkę pojęć zastosowaną i obszerniej wyjaśnioną w pracy *Dialog potoczny a tekst* (W a r c h a l a, 1992).

dnia codziennego w formie struktury narracyjnej. Stąd poszukiwanie w potocznych opowiadaniach szkieletu narracyjnego, czyli pewnej stałej struktury pojawiającej się z chwilą, gdy konieczne staje się przekazanie odbiorcy (słuchaczowi) pewnej „historii” czy „fabuły”.

Przez Labova i Waletzky'ego (1967; także Labov, 1972) została zaproponowana dla narracji osobniczych doświadczeń kompletna struktura składająca się z następujących elementów:

1. *Abstract* (skrót — wprowadzenie).
2. *Orientation* (orientacja m.in. czasowo-przestrzenna).
3. *Evaluation* (komplikacja).
4. *Result* (rozwiązanie).
5. *Coda* (zakończenie, zwieńczenie).

Wydaje się, że zaproponowana struktura ma charakter potencjalny, tzn. wypełnianie „pustych miejsc” w obrębie pięciu możliwych elementów zależne jest od sytuacji mówiącego, jego celów i intencji. Jednak aby mówić o zrelizowanej narracji, powinny być wypełnione przynajmniej trzy miejsca: orientacja, komplikacja, rozwiązanie.

W reakcjach rozwijających, będących w znacznej części właśnie mini-narracjami, dadzą się zaobserwować wszystkie elementy zaproponowanej struktury:

1. *Wprowadzenie*. Element ten dostarcza nam czegoś w rodzaju streszczenia, summy danej historii. Może też funkcjonować jako zapowiedź tematu opowiadania. Spełnia także istotne funkcje pragmatyczne: powinien pojawiać się w takiej formie, aby przyciągnąć uwagę słuchacza, zainteresować go tematem, przekonać, że z pewnego punktu widzenia historia jest ważna, pouczająca, godna uwagi (van Dijk, 1985: 160). Stanowi to zarazem sygnał narracji, a więc jej zapowiedź: mówiący sygnalizuje, że za chwilę nastąpi opowiadanie, którego tematem jest...

- (1) P: [...] *wie pan ja pszed akademikiem kiedyś widziałem taką / scene (zapowiedź fabuły) bili chłopca z akademika (podanie tematu)*

W: tak?

(Teksty, cz. 2, s. 174)²

- (2) P: [...] *znieczulica to już od dawna istnieje /*

W: *ona by mogła być wie pan / tylko żeby no ja nie wiem /*

² Wszystkie cytaty dialogów pochodzą z pracy *Teksty języka mówionego mieszkańców miast Górnego Śląska i Zagłębia* (Lubaś, red., 1980 — Teksty. Cz. 1—2). Została także zachowana ich oryginalna notacja, zgodna z zasadami tzw. uproszczonego alfabetu fonetycznego.

JA na przykład do brata zajechałem pierwszy ras do warszawy [...] (zapowiedź fabuły + temat: znieczulica)

(Teksty, cz. 2, s. 172)

Element ten może być pominięty, gdy temat został dostarczony przez interlokutora w inicjacji i jego powtarzanie jest w zasadzie zbędne:

(3) M: *wilúš / a powiec / jak to było s tym rajdem (dostarczenie tematu)*

J: *no to tysz tak // ra na na beldonoskim rajdzie / łon spot w nastympnym pokoju łobok mnie ii teras tak [...] (rozpoczęcie narracji)*

(Teksty, cz. 1, s. 169)

2. Orientacja. Ten obligatoryjnie występujący element narracji zakłada identyfikowanie czasu, miejsca, osób i ich cech, sytuacji itd. w zależności od aktualnych potrzeb opowiadającego. Wykorzystując rozważania W. O. Hendricksa o narracji, należałoby stwierdzić, iż orientacja jest integralnym elementem narracji, mimo że *de facto* nie zawiera stwierdzeń odnoszących się do działań, lecz jedynie stwierdzenia typu opisowego (*description assertion*). Pomijając szczegółowe rozróżnienia, możemy zatem powiedzieć, że będą tu przeważały wypowiedzenia, w których czasownik wymaga nominalnego orzecznika: *być, stać się, zostać, wydawać się* (Hendricks, 1985: 144—175), oraz te wypowiedzenia, w których orzeczenie oznacza istnienie i może być presuponowane — a więc zdania egzystencjalne; wreszcie stwierdzenia dotyczące nie działań, lecz pozostawania w pewnym stanie, np.: *śnić, spać, rozmyślać*.

(4) Sz: *WOJNA ROK CTERNASTY TYSIONDZ DZIEWIENCET CZTERNASTY TO JEZ ważny szefowo godej no*

M: *i teras tak / y właściwie / POCHODZY尼亚 JEST OJCIEC JEST RODEM S'SZOPJENIC /*

tak że ja tam
pani matka

K: *tesz s szopjenic?*

M: *NIE MOJA MATKA POCHO Y JESS / S PIEKAR*

K: *acha*

M: *S PIEKAR ŚLONSKICH / mama jest tam urodzona tylko że ona tutaj pracowała tak sie z ojcem puźni poznali [...]*

M: *[...] / / tag że jag myźmy / yy ojciec nie / NAJPSZUD BYŁA TA NAJSTARSZA BYŁO NAS TROJE / A / URODZIŁAM SIE / PRAWIE F CZTERNASTYM ROKUU / tag że 'bo wybuchła wojna ftedy niy?*

K: *tak*

M: *I MJAŁY MY CZSZI MIESIONCE / noo MY BYŁY BLIŻ-
NIAKI / tag że ojciec nas POZOSTAWIŁ O CZSZECH
CZSZI MJESIONCE TO / jak psziset s pracy to jusz cze-
kali na niego / [...]*

(Teksty, cz. 1, s. 105)

W obrębie opowiadania stwierdzenia opisowe (*Orientation Clauses*) przeciwstawiają się stwierdzeniom odnoszącym się do działań, czyli właściwym stwierdzeniom narracyjnym (*Narrative Clauses*). Te ostatnie budują komplikację i rozwiązanie. Dla stwierdzeń narracyjnych badacze proponują wzorzec zdania z predykatem trójargumentowym typu: SPCA (*Subject — Predicate — Complement — Adiuunct*) (S t u b b s, 1983: 32). Model ten zakłada obligatoryjnie wyrażonego agensa lub patiensa, co pozostaje w zgodzie z definicją C. Bremonda, że wypowiedź narracyjna może istnieć tylko w związku z intencją człowieka, tzn. wydarzenia są wywołane przez antropomorficznych agensów lub są udziałem antropomorficznych patiensów (B r e m o n d, 1966: 62; H e n d r i c k s, 1985: 172). Zakłada także, iż predykat wyrażony jest powierzchniowo czasownikiem oznaczającym działanie, zasadniczo w czasie przeszłym lub w czasie teraźniejszym w funkcji czasu przeszłego (*praesens historicum*).

(5) W: *a tu spszeciwej strony idzie jakiś chuligan potpity panie /
i jak sie panie całom siłom tag wyrombnoł tak wyrombnoł
w nich jag oni troje ich szło / i ta dziewczynka tak sie
zakreńciła f koło bo f środek nie / i pszerw / upadła na
tego / usiadła sobie formalnie na chodniku / a ja pszechodzc
po drugiej stronie wie pan / [...] / / i ta dziewczynka sie
pszewrucila jeden mu zwrucił uwagę [...]*

(Teksty, cz. 2, s. 174)

S	P	C	A
<i>jakiś chuligan potpity</i>	<i>idzie</i>		<i>spszeciwej strony</i>
<i>(chuligan)</i>	<i>wyrombnoł</i>	<i>w nich</i>	<i>całom siłom</i>
<i>dziewczynka</i>	<i>zakreńciła się</i>		<i>f koło, f środek</i>
<i>dziewczynka</i>	<i>usiadła sobie</i>		<i>na chodniku</i>
<i>ja</i>	<i>przechodze</i>		<i>po drugiej stronie</i>
<i>jeden (chłopak)</i>	<i>zwrucił uwagę</i>	<i>mu</i>	

3. **Komplikacja.** Jest to element zawierający punkt zwrotny opowiadania, zakładający pewną zmianę w działaniach lub stanach psychicznych agensa (paciensa) pod wpływem okoliczności. T. van Dijk (1985: 161) określa go jako kluczowy moment opowiadania. Sygnałami mogą tu być frazy adverbialne lub przysłówki, takie jak: *nagle, naraz, i wtedy właśnie, wtem* itd.; pewne przeciwstawienia, jak: *spokój — nagły niepokój, cisza — krzyk* itd.; w żywej mowie dodatkowymi sygnałami komplikacji mogą stać się elementy foniczne, np. nagłe przyspieszenie tempa mowy, zmiany w wysokości tonu.

- (6) [...] *NAROS jag na ziemi był jak sie odbił siedzeniem panie ot tego chodnika i temu gościowi na plecach jest //*

(Teksty, cz. 2, s. 175)

- (7) *J: rano sie wybiromy radjo puścił / drogom my szli radjem groł / do schroniska my poszli radjem groł / w nocy sie budza radjo gro / padom suchej no na drugi dzień padom suchej wiela kosztuje to radjo? // no kombinuje kombinuje pado tysionc / dwiesta złotych zdaje sie chcioł / ja pado tysionc dwie tysionc dwiesta złotych ŁAP radjo o kamienie ni ma //*

(Teksty, cz. 1, s. 169—170)

W ostatnim przykładzie, pomijając niewidoczne tutaj środki foniczne, mamy przynajmniej dwa sygnały przygotowujące komplikację: pierwszym będzie kontrast o charakterze składniowym — kilkakrotne powtórzenie prawie identycznych zdań pojedynczych, dających efekt monotonii, które zostają następnie skontrastowane z dwoma krótkimi nierozwiniętymi wypowiedziami; drugim — wprowadzenie typowego dla języka codziennych rozmów predykatywu *łap* (*łap cap, łup, chłap*), który oddaje błyskawiczność działań.

Dalsze fragmenty przykładu (7) obrazują dwa pozostałe elementy struktury narracyjnej:

4. **Rozwiązanie**, czyli określenie, co się w rezultacie pewnych działań stało:

- (7.1) [...] *to fszyscy tak puczszyli f końcu zwontpił / tysionc dwiesta złotych nowe radio kosztowało ni?*

[...]

spokuj był co łon łon to nawyt tych czeńści nie zbieroł łoni tam fszyscy stoli jak wryci jak ja czszasnoł fszystko / pedziałek mu nareście bedzie spokuj //

5. Coda. To sygnalizowanie końca opowiadania poprzedzone zwykle charakterystycznymi sygnałami końca naturalnych narracji, typu: *no to koniec, to byłoby tyle, no i cześć, koniec kropka* itd.:

(7.2) J: *no tyła doł tyła mu doł i cześć / radja ni mo*

Tego typu narracja funkcjonuje w dialogu potocznym jako swoiste *egzemplum*, a więc przykład, pouczenie, które służy lepszemu zobrazowaniu myśli nadawcy. Ma zatem znaczenie praktyczne, na co zwrócili uwagę badacze (van Dijk, 1985: 158). Z tematem dialogu (linią tematyczną) wiąże się w sposób metaforyczny, a nie metonimiczny, natomiast podkreślane cele praktyczne widoczne są zwłaszcza w *explicite* wyrażonych pointach:

(8) P: *no nikogo nie zaczepiał człowiek szetł sobie zupełnie spokojnie / i taki młodzieniec w wieku osiemnastu lat // troche pijany / no zbił go pszeokrutnie / i wie pan reakcja ludzi // nie było wogule widać reakcji ludzi dostał lanie / pszewrucił sie ten go jeszcze skopał / i nik wogule nie zainteresował sie co s tym człowiekiem dalej [...]*

pytanie { W: *no a jak jak sie jak to pan na to paczy / jak to pan*
o pointę { *uważa*

pointa { P: *no wie pan / no wiadomo że / jedna osoba na pewno nie pomoże / może najwyżej jako nastempna f kolejce dostać dalej ot takiego łobuza*
W: *tak*
P: *ale f sumie wiadomo że w związku z budową / chuty / różni ludzie pszyjeżdżają z różnych stron i to podobna atmosfera zdaje sie wytfożyła sie / i podobna sytuacja panuje jak kiedyś w nowej chucie*

(Teksty, cz. 2, s. 173)

Problemem otwartym pozostaje związek między dialogiem a narracją, którą tradycyjnie ujmuje się jako strukturę w zasadzie monologową, mającą swoje własne mechanizmy spójnościowe wewnątrztekstowe i charakter wypowiedzi nie tyle „do kogoś”, ile „dla kogoś”. Tak jest niewątpliwie w narracjach pisanych (najogólniej: przygotowanych). Jednakże narracje potoczne wykazują zbieżne z dialogiem dwie główne

zasady konstrukcyjne: zasadę współprodukowania i zasadę wyrównywania asymetrii wiedzy.

Aczkolwiek narracja wchodząca w skład dialogowej reakcji rozwijania jest zasadniczo tworem jednego mówiącego (nadawca reagujący na inicjację), to jednak możemy dostrzec przejawy tak charakterystycznego dla dialogu właśnie współprodukowania, czego — jak się wydaje — zainteresowani jedynie strukturą narracyjną nie dostrzegli ani van Dijk, ani Labov.

Temat (podany we wprowadzeniu) może być tworem N_R (nadawca reagujący na inicjację) i pojawić się w danej lub poprzedniej wymianie, ale może też być produktem N_I (nadawca inicjujący wymianę), a N_R wypełnia jedynie „zadany temat” w swej reakcji:

- (9) B: *a jak wam sie tutaj polakom żyło f czasie wojny?*
 A: *potczas okupacji polakom to sie było bardzo źle żyło bo*
 [...]
 (Teksty, cz. 1, s. 127)

Wewnątrz reakcji rozwijającej mogą się pojawić ingerencje interlokutora słuchającego opowiadania, który pyta o nie znane mu szczegóły (sygnał asymetrii wiedzy), zadaje pytania, dopowiada szczegóły znane mu lub takie, których może się łatwo domyślić (sygnały symetrii wiedzy), zadaje pytanie kierunkujące opowiadanie. Może, wyprzedzając N_R , podać własną wersję rozwiązania (którą zatwierdzi lub odrzuci N_R). Wreszcie *pointa* oraz sygnał końca mogą należeć zarówno do N_R , jak i do N_I , co ukazuje następujący przykład:

- (10) W: *... i dopiero panie jego po renkach panie po renkach to po gźbiecie panie dopiero go o obezwładnił tom gumom*
 P: *i zabrał go (rozwiązanie)*
 W: *i zabrał go (potwierdzenie rozwiązania)*
 P: *no i słusznie (sygnał końca, ocena)*

(Teksty, cz. 2, s. 175)

Spostrzeżenia te są zbieżne z ujawnioną już przez Mukarow-sky'ego (1970: 211—222) możliwością rozpisania narracji (monologu) na dialog.

Narracje naturalne tworzone są ze względu na odbiorcę. Ma to związek z odczuwaną przez aktualnego nadawcę (opowiadacza) asymetrią wiedzy: pewne fakty, cechy przynależne bohaterom opowiadania, szczegóły sytuacyjne nie mogą być znane odbiorcy, należy je zatem uzupeł-

nić, uprzedzając ewentualne pytania przerywające tok narracji. Oto przykład:

- (11) *ni mo naczelnego dojero jutro bydzie / aa myy jusz zadecydowali / nie pszymujemy i jusz / / (1) no a [...] ten naczelnny to je kolega ratka tego to tam co mia to // no i tyn naczelnny potym miol kłopoty tych sfojich zastymcuf pszekonać (2) bo miol jednego dyrektora technicznego i jednego produkcyjnego / a dopjero ekonomicznego i jeszcze jednego ksie gowego / mieli trocha kłopotu tych dyrektoruf pszekonać / [...]*

(Teksty, cz. 2, s. 9)

W opowiadaniu tym występują momenty, które można określić jako węzły dialogowe (oznaczone cyframi). Fragmenty wyróżnione nie należą do relacjonowanych wydarzeń, stanowiąc jedynie ich tło opisowe, co ujawnia m.in. niestosowna składnia: łącznik *bo* wprowadza zapowiedź zdania przyczynowego (wyjaśnienie przyczyny trudności), ale po nim następuje nie zdanie narracyjne (w tym wypadku nie oczekiwane zdanie przyczynowe), lecz zdanie z tła opisowego — orientacyjne (*Orientation Clause*). Nadawca odpowiada tu na hipotetyczne pytanie odbiorcy i uzupełnia relację o te elementy, które należą do jego wiedzy, lecz — zgodnie z przewidywaniami tegoż nadawcy — nie należą do wiedzy jego odbiorcy i nie mogą być przez niego wywnioskowane z samego toku relacji, czyli ze zdań narracyjnych.

Narracja jest tu kryptodialgiem. Bez przeszkód bowiem mogliśmy rozpisać ją na dialog, wprowadzając owe nie istniejące pytania interlokutora.

Co sprawia, że narracja może być współprodukowana, a więc przejawiać cechy struktury dialogu? Współprodukowana — co wyraźnie trzeba zaznaczyć — w stopniu ograniczonym: najwięcej ingerencji ze strony odbiorcy pojawi się w pointach, orientacjach i zakończeniach; najmniej — w komplikacji.

Przede wszystkim istnieje ogólny zarys kompozycyjny, potencjalna struktura, której reguły konstrukcyjne są zinternalizowane przez wszystkich rozmawiających. Wykazują oni nie tylko znajomość poszczególnych elementów (części) narracji, ale i ich kolejności; por. przykład (8) — pytanie o pointę.

Wreszcie istnieje prawdopodobnie jakiś uniwersalny wzorzec przekazywania doświadczeń osobniczych (a na wyższym pięttrze ich metaforyzowania), świadczący o tym, że struktura narracji odpowiada me-

chanizmom postrzegania świata i jego porządkowania w logiczne łańcuchy: postrzeżenie przyczyn i okoliczności — postrzeżenie momentu krytycznego (przyczyna zmiany w obserwowanym świecie) — określenie skutków (refleksja wynikająca z interpretacji rzeczywistości).

Bibliografia prac cytowanych

- Bokszkański Z. (1989): *Tożsamość. Interakcja. Grupa*. Łódź.
- Bokszkański Z., Piotrowski A., Ziółkowski M. (1977): *Socjologia języka*. Warszawa.
- Bremond C. (1966): *La logique des possibles narratifs*. „Communications”, N° 8.
- Goffman E. (1983): *The Neglected Situation*. In: *Language and Social Context*. Ed. P. P. Giglioli. Penguin Education.
- Hendricks W. O. (1985): *Metodologia strukturalnej analizy narracji*. „Pamiętnik Literacki”, z. 1.
- Labov W. (1972): *The Transformation of Experience in Narrative Syntax*. In: W. Labov: *Sociolinguistics Patterns*. Philadelphia, s. 354—396.
- Labov W. (1983): *The Study of Language in its Social Context*. In: *Language and Social Context*. Ed. P. P. Giglioli. Penguin Education, s. 283—307.
- Labov W., Waletzky J. (1967): *Narrative Analysis*. In: *Essay on Verbal and Visual Arts*. Seattle, s. 12—44.
- Lubaś W. (1979): *Spoleczne uwarunkowania współczesnej polszczyzny. Szkice socjolingwistyczne*. Kraków.
- Lubaś W., red. (1980): *Teksty języka mówionego mieszkańców miast Górnego Śląska i Zagłębia*. T. 2, cz. 1—2. Katowice.
- Mukałowski J. (1970): *Wśród znaków i struktur*. Warszawa.
- Stubbs M. (1983): *Discourse Analysis. The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Chicago.
- Szmatka J. (1989): *Małe struktury społeczne. Wstęp do mikrosocjologii strukturalnej*. Warszawa.
- Van Dijk T. A. (1985): *Działanie, opis działania a narracja*. „Pamiętnik Literacki”, z. 1.
- Warchala J. (1992): *Dialog potoczny a tekst*. Katowice.

Jacek Warchala

COLLOQUIAL NARRATIVES IN DIALOGUE

Summary

Considered here are the problems of colloquial narrations, that is narrations forming a component of everyday, colloquial spoken dialogues, or otherwise those that are found in face-to-face interactions. Narrations functioning in the structure of the dialogue of the individual (conceived as the successive consequences initiation — reaction — codes) as a specific type of reaction, constituting simultaneously a closed five-element structure. Description of such a narration is the principal theme of this article and refers back to the structure prepared by Labov with the following form: Abstract, Orientation, Evaluation, Result and Coda. This overall compositional outline of a narration exists in the consciousness of the dialogue participants, which has the effect that, similarly as the dialogue — the narration may be co-produced by the speaker and the receiver.

Jacek Warchala

NARRATIONS COURANTES DANS LE DIALOGUE

Résumé

L'oeuvre analyse le problème des narrations courantes, c'est-à-dire celles entrant dans le registre des dialogues courants parlés, à savoir les dialogues qui apparaissent dans les interactions du type face-to-face. Les narrations fonctionnent dans la structure du dialogue de l'individu (cette structure étant perçue en tant qu'une suite successive de l'initiation — réaction — coda) comme un type spécifique de réaction, tout en constituant la structure fermée composée de cinq éléments. La description d'une telle narration est le sujet principal du présent article et se réfère à la structure proposée par Labov, celle-ci étant composée de: Abstract, Orientation, Evaluation, Result et Coda. Une telle esquisse compositionnelle de la narration existe dans la conscience des personnes engagées dans le dialogue ce qui fait que — pareillement au dialogue — la narration peut être coproduite par l'émetteur et le récepteur.